

ΑΘΗΝΑ

Τὰ πεῦκά σου, Κορυναλλέ : τὰ μύρτα σου, Πεντέλη !
 Καὶ σὲ μενεξεδένιε μου 'Υμητέ,
 μιὰ στάλα ἀπὸ τὸ διάφανο τῶν μελισσιῶν σου μέλι
 "Ω φῶς ! ὡ αἰθέρσ, ὥ "Ηλιε πομητέ !

"Ω θάλιασσα μαγευτικά : σμαράγδια καὶ ζυφείρια
 κι ὑμέθυστοι στὸ λιόγερμα κοζόνια !
 Καὶ σεῖς ἀντιφεγγίσματα στὰ γυνολοπαραδύρια
 Στὸ δεῖλι, χρυσωμένες Παρθενώνα !

N. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ (Λαύρας)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ (1888—1920)

Μ' αὐτὸν τὸν τίτλον δίχειος νὰ δημοσιεύει ὁ Δ. Π. Ταγκέπουλος στὴν «Πανελλήνιον» τὰ φιλολογικά του, νὰ πούμε, ἀπομνημονεύματα, ποὺ ἔγινερα, ἄμα τελιώσουν, οὐδὲ βροῦν καὶ σὲ βιδίο. Τριαντατρία χρόνια φιλολογική, ζωή, μὲ πρόσωπα, μὲ γεγονότα, μὲ ἐπεισθία χραχτηριστικά, θὰ περάσουν ἀπὸ τὶς σελίδες αὐτές, ποὺ ἔτσι παίρνουν καὶ κάπια σημασία γραμματολογική. Ξανατυπώνουμε δὲ τὸ πορτραΐτο τοῦ 'Αχιλ. Παράσχου.

ΑΧΙΛΛΗΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Τὸν Παράγχο τὸν πρωτοεἰδα ἀπὸ κοντά καὶ τὸν πρωτάκουσα νάπαγγέλνει στὴ σάλα τοῦ «Παρνασσοῦ», τοῦ παλιοῦ «Παρνασσοῦ», ποὺ εἶτανε ἀντικρὺ στὸ Υπουργεῖο τῶν Ναυτικῶν, διοῦ σήμερα τὸ καφενεῖο «Χ. Τρικούπης» κι ἂλλα διάφορα μαγαζία καὶ γραφεῖα.

Στὴ σάλα ἔκεινη, πρὶν κάνω τὴ... φιλολογικὴ καριέρα μου, πήγαινα ταχτικά, ἀπὸ μαθητῆς ἀκέμα, μιὰ δυάδα φορές τὴ βίσμαδα—δὲ θυμάμαι ποιές—κι ἀκούγα διάφορες ερήσεις καὶ παιχτίες νὰ ναρκισσεύσουνται ἀπὸ τὸ βήμα τοῦ.

Ἐγκαίρια δικαιοσύνη καὶ τὸν Παράσχο. Ή σάλα εἶταν δασφυχτικὰ γεμάτη ἀπὸ νωρίς. Ἐγώ εἰμιον ψητομαγμένος, δλόρθος, στὸν τοίχο, πλάσ' ἐννα πασάθυρο καὶ καρεξεῖσα μ' ἐγκαρτέρηση κι ἀγωνία τὴν κρίσιμη ὥρα. Ἐπιειδούς ἔφτασε κ' ἡ κρίσιμη ὥρα καὶ μαζί τῆς ἔφτασε κι ὁ Παράσχος, μὲ δλόρμαυρα, ἀπὸ τὰ μαλλιά του καὶ τὸ μούσι του, ἵσαμε τὶς μύτες τῶν παπουτσιῶν του. Μόνο τὸ πουκάμισο του εἶτανε λευκό, τὰ χειρόγραφα ποὺ κρατοῦσε στὰ χέρια καὶ τὸ χαρδύγελο του.

Ο κόσμος τὸν διαδέχτηκε μὲ χειροκροτήματα. Ἔρρηξε μιὰ ματιά στὴν κοσμοπλημμυρισμένη σάλα, ξαναχαμογέλασε σὰ γά μᾶς μακάριζε—ἔτσι μοῦ φάνηκε τότε—ποὺ θὰ τὸν ἀκούσουμε κι ἀμέσως ἀρχίνησε νάπαγγέλνει μὲ τρεμουλιάρα καὶ θεατρινότηκη

φωνή, σέρνοντας τὰ ρ καὶ τὰ ἐπιφωνήματα, ἔνα τρομερὸ ἔμμετρο κατηγορητήριο κατὰ τεῦ... πολιτισμοῦ, ποὺ τέρχεται μὲ τοὺς ἀκέλουσθους ταμπουρλώδηκους στίχους :

Ἄν δ' τι βλέπω, κράζεται
 τεσσούταν ἀλλοκότως
 πολιτισμὸς καὶ πρόδος
 καὶ φῶς φωτίζειν τόπμα,
 ὕωωωω ! τότε είμαι ράρρερρεβαρες !
 ὕωωωωω ! τότε θέλω σκότος !
 Φέγγει καὶ ἡ τοῦ τάφου δᾶς
 ἀλλὰ φωτίζει πτῶμα...

Οι στίχοι αὗτοι ἔχουν ἀπὸ τότε σφηνωθεῖ στὸ μυαλό μου, σὰν τιμωρία, καθὼς καὶ διθάνατος στίχος του τῆς Ιδιας βραδιάς, πεῦ κατακουρελιαζότανε δὲ Ζολά :

Άντι τοῦ Ούγκου (τοῦ Ούγκω δηλ), δ Ζολά,
 δι μούσα τοῦ βορεέρου...

Φαίνεται πῶς ἔκεινο τὸ βράδι δὲν ἔφυγα καὶ τόσο ἐνθουσιασμένος ἀπὸ τὴ σάλα τοῦ «Παρνασσοῦ»—Ισως γιατὶ δι ιζοσπαστισμὸς μου κι δ φιλονείσμός μου, ἀφερμάριστα ἀκέμα καὶ τὰ δυό, βρισκόντανε ἀπὸ τότε σ' ἐμβρυακὴ κατέσταση μέσα μου, Ισως καὶ γιατὶ τὰ κηρύγματα τὰ φιζοσπαστικὰ τοῦ «Ραμπαγᾶ» καὶ τοῦ «Μή Χάνεσαι» κατὰ τοῦ παραξενοτακιασμένου καὶ πκραξενοτακιασμένου φεμαντισμοῦ, βρίσκανε γδινιμο ἔδαφος στὴν ψυχὴ μερικῶν τότε νέων.

Τοῦ οάκου δ Ραΐδης βροντοφώναζε στὸν κριτικὸ καυγά του, τὸν έστορικό, μὲ τὸν "Αγγελο Βλάχο, πώς δυὸς ἀληθινοὶ πιειτες ὑπάρχουνε στὴν Ἐλλάδα, δ Βαλαωρίτης καὶ δ Παράσχος. Γιὰ τὸ Βαλαωρίτη, δεχόμαστε τὴ γνώμη του ἀνεπιφύλαχτα. Γιὰ τὸν Παράσχο δικιας είχαμε πολλὲς ἐπιφύλαξες. Διάδολε ! Πολλοὺς στίχους του τοὺς ἀπαγγέλναιες στὸ Πανεπιστήμιο χαχανίζοντας. Ο Κανάρης του, ποὺ εἶτανε

Θανάτου δισκοπότηρο
 στὸν κεραυνοῦ τὸ χέρι
 δὲ μᾶς συγκινεῖσε, καὶ δὲ δρέπαμε

Εἰς τοῦ Μαῖου τοὺς φαιδρούς
κ' εὐώδεις παραδείσους

ναργίσσους, γιατὶ τὸ εἶχαμε πιὰ μάθει ἀπὸ τὴν Βοτανικὴν πώς εἰ νάρκισσοι δὲ λουλουδίζουν τὸ Μάγη.

"Οσος δημός καὶ ἀδὲ μ' ἐνθουσίαζε ἡ ποίηση του, ἐάνθρωπος μὲ καταμάγευε καὶ δὲ χέρταινα νὰ πηγαίνω νὰ τὸν κρυφοκαμαρώνω, συνηθέστατα στὸ κεντρικὸ τότε καφενεῖο Γιαννοπούλου, δημοσία σήμερα τὸ βιβλιοπωλεῖο Ἐλευθερευδάκη, νὰ κάθεται στὸ τραπέζι, στὴ γωνιὰ Σταδίου καὶ Συντάγματος, μόνος του ἡ μὲ σιντροφία καὶ νὰ βουφάει μακαρίως τὸν ἔρατεινό του — ὅπως ποιητικῶτατα ἀποκαλεῖσε τὸν καφέ.

Σὰν τονὲ γνώρισα ἀπὸ κοντά, είχα τυπώσει τὸ πρώτο βιβλίο μου «Πρῶτοι στίχοι», ὅπου σὲ κάπιο τραγούδι μου μιλοῦσα μὲ νεκνικὴ ἀνευλάβεια γιὰ τὴν ποίηση του, κ' ἔτοι τὸν πλησίασα μὲ τ' αὐτιὰ κατεβασ μένα. Εἴτανε μὲ τὸ φίλο μου δικηγόρο Γιάννη Μανωλάτο, ταχτικὴ παρέα του τότε, καὶ σὲ μὲ σύστησε δ Γιάννης, δὲν ἔδειξε πώς μους κρατᾶι καμὰ κάκια, δὲν καλ, καθὼς μου εἶπε, μὲ εἰχε ἀκουστά, τζέχιρε τόνομά μου.

Εἴτανε βράδι καλοκαιριάτικο καὶ ἀνταμωθήκαμε στὸ Σύγταγμα.

— Πάμε στοῦ Ὁρφανίδη; πρότεινε δ Παράσχος.

Καὶ τραβήξαμε ἀπὸ τὴν ὁδὸν Φιλελλήνων γιὰ τὸν Κῆπο Ὁρφανίδη, ὅπου σήμερα ἡ μπασιά τοῦ Ζάππειου.

Ἐκεῖ, σιμὰ στη Ρούσσικη ἔκκλησίᾳ, κοντοσταθήκαμε.

— Γιὰ σταθῆτε! εἶπε ἀφελέστατα δ Παράσχος. Ἐχουμε τάπαιτούμενα γιὰ τοὺς Ἐρατεινούς; Ἐγώ δυὸ δεκάρες ἔχω μοναχά.

— Ἐχω καὶ γώ ἀλλες τρεῖς δεκάρες! εἶπε δ Μανωλάτος.

— Καὶ γώ ἀλλες δυό! πρόστεσα ἔγώ.

— Ωωω! τότε ὑπεραρκοῦνε! συμπέρανε δ Παράσχος καὶ βίλαμε πλώρη γιὰ τοῦ Ὁρφανίδη, δημοσίας τρισευτυχισμένοι καὶ τρισμακάριοι.

"Άλλο ἔνα βράδι τὸν ἔναντιμασα στὸ Σύνταγμα, πάλι μὲ τὸ Μανωλάτο. Ἐκεῖνος στὴ μέση μὲ πανύψηλη καπελλαδόρα του, καὶ μεῖς στὰ πλάγια του, ὑπερψήλως καὶ εἰ δυό μας. Κόδαμε ώρα βόλτες πάνω κάτω, ἵσως γιατὶ θὰ μᾶς λείπανε τάπαιτούμενα γιὰ τοὺς Ἐρατεινούς. Περπατούσαμε δίχως νὰ μιλοῦμε. Νά σου σὲ λίγο μᾶς κολλάει καὶ δ Μάρκος δ Σιγάλας, λαλιστατος. "Όλο καὶ στὸν Παράσχα μιλοῦσε ποὺ θάχε, φαίνεται, ἀκεφιὰ καὶ ποὺ τάπαιτούμενα γιὰ τοὺς Ἐρατεινούς. Εαφνικά, μᾶς σταματάει στὴ μέση τῆς πλατείας, τοῦ ρήχνει μιὰ ἀγριοματιὰ καὶ τοῦ πετάει κατακέραλα τὸ αὐτοσχέδιο τοῦτο ἐπίγραμμα:

Καὶ τοῦτο τὸ ἀμφίδιο
— Σιγάλας δ Θηραίος—
ἀκόμα εἶναι φοιτητής...
"Ἐχει καιρὸν δ νέος!

Γελάσαμε. Μπορεῖ νὰ γέλασε καὶ δ Σιγάλας. Δὲ φυμάμει.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

EDMOND BLANGUEMON

LIED

Στὸ μάκρος, τόσο, τοῦ νεροῦ, ἀβρὰ ἡ ψυχὴ μου [τραγουδεῖ]

Κ' εἰν' τόσο ὄχνη ἡ σκιά της,
Ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ φιονύλα, ἀν εἶναι,
[ποὺ θρηνεῖ]

Γιὰ μὲς στὰ ρόδα δ μπάτης.

Μές στὴ ψυχιὰ τὴ φωτεινὴ κλαίει ἡ ψυχὴ μου σιω.

Καὶ τέτοιο δάκριο χύνει, [πηλὰ
Ποὺ ἔνα παιγνίδισμα νερῶν μὲς στὴν ἑσπέρα πλιό^{την}
Γιὰ τὴ δικὴ μου ὄδυνη. [μηνᾶ

Κι ἀπὸ μιὰ τόσο δολερὴ κι ἀσπρηνὴ ἀνία μου ἡ ψυχὴ^{την}
Στερνὰ εἶναι μαραμένη,
Ποὺ πλιότερο ἔνα διάφανο κρινάκι, λές, πὼ; ξεψυχεῖ
Γιὰ μιὰ ψυχὴ πεθαίνει..

ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΜΟΛΙΕΡΟΥ

Εἶναι καταρρονητῆς δ Μολιέρος ὡς καταλύτης τῶν δριστοτελικῶν κανόνων, ἔλεγαν εἰ ἔχθροι του. Βάσιμη, δπωδήποτε, ἡ κατηγορία. Ἀνώδυνη δημως.

Πράγματι, σὲ ἀρκετὰ του ἔργα, ἡ πλοκὴ δὲν είναι ἀφεγάδιαστη. Οὕτε δὲ δράση πολὺ ἐντατική. Οὕτε δὲ λύση, αὐστηρότατα, ἔγρατα, λογική. Πάνω δημως ἀπὸ τὰ δευτερεύοντα αὐτὰ στοιχεῖα, μόνωνται κάπιοις ἄλλοι κανόνας, δ «καὶ τὸν κανόνων» δη σταθερὴ βάση κάθε ἀληθινοῦ θεατρικοῦ ἔργου: εἰ χαραχτήρες.

"Οταν παρουσιάζεται στὴ σκηνὴ δ Ταρτούφος, δ θεατῆς δὲ νοιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ ἔξετάσῃ ἀν, ὡς τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ἡ πλοκὴ καὶ δράση εἴτανε καλαρές δ όχι.

"Οποιες κι ἔν εἴτανε, ἐσχημάτισαν τόσον ἀνετα καὶ τόσο δυνατὰ τὴν κατάλληλη ψυχικὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ θὰ δεχτῇ δ θεατῆς τὸν Ταρτούφο, ποὺ θὰ τὸν παρακολουθήσῃ, θὰ τὸν νοιώσῃ, διετε τὰ ἐπεισόδια ποὺ διακολουθήσουν, στὶς κατοπινὲς σκη-